

Sygn. akt II CSK 713/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

SSN Maria Szulc

w sprawie z powództwa P. J.
przeciwko E. Spółce Akcyjnej z siedzibą w L.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 21 lipca 2016 r.,
skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 2 czerwca 2015 r.,

- 1. oddala skargę kasacyjną**
- 2. zasadza od powoda na rzecz pozwanego koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2014 roku Sąd Okręgowy w P. zasądził od pozwanego – E. S.A. . na rzecz powoda P. J. kwotę 130 503,23 zł z ustawowymi odsetkami od kwot wskazanych w sentencji.

Sąd ustalił, że strony zawarły dwie umowy ramowe: nr 5 z dnia 7 stycznia 2010 r i nr 25 z dnia 29 października 2010 r., określające szczegółowo warunki współpracy przy realizowaniu przez powoda (wykonawcę) na zlecenie pozwanego (zamawiającego) zamówień jednostkowych dotyczących robót budowlanych polegających między innymi na budowie, instalacji, modernizacji, remoncie, demontażu, inwentaryzacji i obsłudze geodezyjnej sieci telekomunikacji miedzianej i światłowodowej z usługami towarzyszącymi, zlecanych pozwanemu przez inwestora T. S.A. Umowy ramowe regulowały między innymi procedurę odbioru wykonanych przez powoda robót budowlanych, zasady wystawiania przez powoda faktur VAT za wykonane prace oraz zasady rozliczeń finansowych między stronami. Sąd pierwszej instancji ustalił, że powód wykonał roboty budowlane wskazane w pozwie, udokumentowane załączonymi do pozwu protokołami odbioru podpisanymi przez upoważnionego przedstawiciela pozwanego, stąd uwzględnił w całości powództwo o zapłatę wynagrodzenia za te prace, objęte dołączonymi do pozwu fakturami VAT. Sąd oddalił natomiast powództwo wzajemne E. S.A. przeciwko P. J. o zapłatę kwoty 533 553,15 złotych.

Po rozpoznaniu apelacji pozwanego, Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że oddalił powództwo P. J. o zapłatę oraz oddalił apelację pozwanego w pozostałej części. Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego dotyczące roszczenia P. J., ale dokonał ich odmiennej oceny prawnej. Stwierdził, że powód nie przedłożył do akt sprawy załączników do umów ramowych, w tym istotnego dla sprawy załącznika dotyczącego procedury nr 5 „Uzgodnienia i odbiory” oraz końcowych protokołów odbioru robót wykonanych przez powoda, zatwierdzonych przez inwestora, które mogły dopiero stanowić podstawę do wystawienia faktur VAT i domagania się wynagrodzenia.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 647 k.c., art. 6 w zw. z art. 462 k.c. oraz art. 58 § 1 i 3 w zw. z art. 353¹ w zw. z art. 647 k.c. Sformułował także zarzuty naruszenia prawa procesowego, tj. art. 229 k.p.c., art. 230 k.p.c., art. 231 k.p.c. w zw. z art. 462 k.c. i art. 233 § 1 k.p.c. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie apelacji pozwanego w zakresie powództwa głównego, ewentualnie o uchylenie w tej części zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty naruszenia przepisów postępowania dotyczą ustalenia faktów i oceny dowodów i jako takie nie są dopuszczalne w świetle art. 398³ § 3 k.p.c., stąd też przedmiotem oceny pozostają zastrzeżenia skarżącego sprowadzające się do naruszenia wskazanych w skardze przepisów prawa materialnego.

Zarzut naruszenia art. 6 k.c. w związku z art. 462 k.c. przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że protokoły odbioru robót stanowiące pokwitowanie przez pozwaną wykonania prac budowlanych nie nakładają na pozwanego obowiązku wykazania, że powód nie wykonał tych prac, nie koresponduje z treścią stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Sąd Apelacyjny nie zanegował bowiem faktu wykonania przez powoda opisanych w pozwie robót budowlanych; wprost przeciwnie podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji w tej kwestii, dokonał natomiast odmiennej oceny prawnej zasadności roszczenia powoda o zapłatę wynagrodzenia, opierając się na postanowieniach umów ramowych nr 5 i 25, odnoszących się zwłaszcza do obowiązków stron dotyczących procedury odbioru robót, zasad wystawiania przez powoda faktur VAT i zasad rozliczania się między stronami. Podstawą rozważań i ocen prawnych mających znaczenie dla zasadności roszczenia, Sąd Apelacyjny uczynił postanowienia paragrafu 2 - „Odbiory” ust. 2.1, ust. 2.2 i ust. 2.3 oraz paragrafu 3 - „Warunki finansowania i rozliczeń” ust.3.1,3.3 umowy ramowej nr 5 z dnia 7 stycznia 2010 roku oraz podobne postanowienia umowy ramowej nr 25 i poświęcone tym kwestiom rozważania Sądu drugiej instancji stały się następnie podstawą rozstrzygnięcia reformatoryjnego. Skarga kasacyjna nie zawiera

zarzutów wadliwej wykładni i zastosowania tych postanowień umownych, a należy przypomnieć że związanie Sądu Najwyższego podstawami kasacyjnymi (art. 398¹³ § 1 k.p.c.) oznacza powinność rozpoznania jedynie tych zarzutów, które zostały przez skarżącego wyraźnie przytoczone oraz niemożność uwzględnienia z urzędu jakichkolwiek innych uchybień, nie wytkniętych przez skarżącego, choćby występowały i mogły mieć wpływ na wynik sprawy. Nie jest adekwatny do stanowiska zajętego przez Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku, zarzut naruszenia art. 58 § 1 i 3 w związku z art. 353¹ i art. 647 k.c. przez wadliwą wykładnię prowadzącą do przyjęcia, że nie jest nieważne postanowienie umowy uzależniające wypłatę wynagrodzenia za wykonane roboty od zachowania osoby trzeciej nie będącej stroną umowy oraz ocenę, że tego rodzaju postanowienie jest zgodne z naturą stosunku prawnego wynikającego z art. 647 k.c. i nie sprzeciwia się zasadom współżycia społecznego. Odmienne ocena prawna Sądu Apelacyjnego odnosi się poglądu Sądu Okręgowego o nieważności paragrafu 3 ust. 3.19 umowy ramowej nr 5 i paragrafu 3 ust. 3.22 umowy ramowej nr 25 przewidujących, że w przypadku wstrzymania płatności zamawiającemu przez inwestora z winy wykonawcy, zamawiający zastrzega sobie możliwość wstrzymania płatności faktury VAT wykonawcy. Sąd drugiej instancji nie podzielił wprowadzenia zapatrywania co do nieważności przytoczonych postanowień umownych, ale nie ma to znaczenia dla wyniku sprawy, albowiem postanowienia te nie stały się ostatecznie podstawą oddalenia powództwa. Sąd oddalił powództwo przyjmując, że wykonanie przez powoda robót budowlanych stanowiło wprowadzenie przesłankę niezbędną, ale nie wystarczającą - w świetle treści łączących strony umów ramowych - do wystawienia przez powoda faktur VAT za wykonane prace i domagania się wynagrodzenia. Strony wiążąco uzgodniły w paragrafie 2 umowy ramowej zatytułowanym „Odbiory”, że wykonawca czyli powód będzie zobowiązany każdorazowo zgłaszać pisemnie zakończenie prac inwestorowi i zamawiającemu oraz informować o gotowości do przeprowadzenia odbioru końcowego zamówienia jednostkowego zgodnie z procedurą nr 5 „Uzgodnienia i odbiory” (ust. 2.1). Odbiory miały być dokonywane przy udziale przedstawiciela wykonawcy z uwzględnieniem inwestora i przy udziale osób odpowiedzialnych za realizację zamówienia jednostkowego zgodnie z prawem budowlanym, zaś

potwierdzeniem skutecznego dokonania odbioru prac projektowych i robót budowlanych miał być protokół odbioru końcowego zgodny z procedurą nr 5 „Uzgodnienia i odbiory” zatwierdzony przez Komisję Odbioru powołaną przez Inwestora (ust. 2.3). Sąd Apelacyjny zważył także, że stosownie do paragrafu 3 umowy zatytułowanego „Warunki finansowania i rozliczeń”, podstawą do wystawienia faktury i rozliczenia zamówienia jednostkowego miało być bezusterkowe podpisanie protokołu odbioru końcowego lub częściowego przez zamawiającego, zgodnie z procedurą nr 5 „Uzgodnienia i odbiory”, oraz skompletowanie dokumentacji procesu produkcyjnego w teczce budowy i w TKB według wytycznych w procedurze nr 6 „T”. Sąd Apelacyjny wskazał dalej, że powód nie przedstawił tego rodzaju dokumentów wymaganych przez umowę, zaś dołączone do pozwu protokoły odbiorów stanowią jedynie wewnętrzne protokoły odbioru między powodem i pozwanym, nie stanowiące podstawy do fakturowania. Nie jest w tej sytuacji usprawiedliwiony zarzut naruszenia art. 647 k.c. przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że powstanie roszczenia powoda o zapłatę wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane jest uzależnione od odbioru tych prac przez pozwanego i osobę trzecią nie będącą stroną umowy o roboty budowlane (inwestora) oraz naruszenie art. 647 k.c. przez jego niezastosowanie, skutkujące odmową uwzględnienia powództwa pomimo ustalenia, że powód wykonał roboty. Ponownie bowiem należy podnieść, że to powód i pozwany, jako profesjonalni uczestnicy obrotu gospodarczego, ustalili wiążąco w umowach ramowych reguły odbiorów i rozliczania robót budowlanych realizowanych przez powoda. Nie sposób przyjąć, jak czyni to skarżący, bagatelizując, jak się wydaje, te postanowienia umowne, iż stawianie wymogu ich dochowania przez powoda oznacza naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 647 k.c. W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c.).

jw

kc